

davica, tetanus, oslovski kašelj, hemofilus influence tipa b, otroška paraliza

CEPLJENJE

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Zakaj je potrebno cepljenje proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, hemofilusu influence tipa b in otroški paralizi (DTP+Hib+IPV)?

Resne nalezljive bolezni davico, tetanus, oslovski kašelj in okužbo s hemofilusom influence tipa b povzročajo bakterije, otroško paralizo pa virus. Davica, oslovski kašelj, otroška paraliza in okužba s hemofilusom influence tipa b se prenašajo z osebe na osebo. Povzročitelj tetanusa, ki je prisoten v zemlji, pride v telo pri poškodbah ali prek ran.

DAVICA

Je bolezen dihalnih poti, pri kateri se pojavijo bolečine v žrelu. V žrelu, grlu in sapniku lahko nastanejo membranske obloge, ki povzročajo težave pri dihanju. Bolezen lahko povzroči tudi druge zaplete, kot so motnje srčnega ritma, odpoved srca, ohromelost in smrt.

TETANUS

Tetanus je bolezen, ki prizadene živčni sistem, kar lahko privede do hudih mišičnih krčev. Pokaže se s krči žvekalnih mišic in generalizirani krči po celem telesu. Prizadeti so lahko centri, ki skrbijo za dihanje in pravilno delovanje srca. Kljub zdravljenju se lahko konča s smrtjo.

OSLOVSKI KAŠELJ

Za bolezen so značilni hudi napadi kašlja in posledično težave pri dihanju. Traja lahko več tednov. Krčevit kašelj lahko povzroči bruhanje. Ob hujšem poteku bolezni otroci težko jedo, pijejo in dihajo. Možni zapleti so pljučnica, vročinski krči, možganske krvavitve in smrt.

OKUŽBA S HEMOFILUSOM INFLUENCE TIPA b (Hib)

Okužba z bakterijo *Haemophilus influenzae tipa b* (Hib) lahko povzroča več hudih oblik bolezni, najpogosteje pa pljučnico in vnetje možganskih ovojnic. Ob okužbi lahko pride do resnih zapletov, kot so duševna zaostalost, cerebralna paraliza, gluhost, epilepsija ali delna slepota.

OTROŠKA PARALIZA

Večina okužb s poliovirusom je brez simptomov. Pri ljudeh, ki razvijejo simptome, se otroška paraliza začne kot gripi podobno stanje, kasneje pa nastopi paraliza okončin (bolnik ne more premikati rok ali nog) in hude bolečine v mišicah. Smrt nastopi zaradi ohromelosti dihalnih mišic.

2. Kdo mora biti cepljen proti DTP+Hib+IPV, kdaj in s katerim cepivom?

Dojenčki morajo prejeti štiri odmerke cepiva proti davici (D), tetanusu (T), oslovskemu kašlju (P), okužbi s hemofilusom influence tipa b (Hib) in otroški paralizi (IPV). Cepljenje se začne pri starosti treh mesecev in se nadaljuje z enomesečnimi razmiki. Četrty odmerek prejme otrok eno leto po tretjem odmerku.

Cepljenje se lahko opravi sočasno z drugimi cepljenji. Praviloma se cepljenje opravi s kombiniranim cepivom proti petim boleznim: davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, hemofilusu influence tipa b in otroški paralizi (petvalentno cepivo DTP+Hib+IPV).

3. Nekateri otroci ne smejo biti cepljeni s cepivom proti DTP+Hib+IPV oziroma se cepljenje začasno odloži.

Če je otrok zmerno ali resno bolan s povišano telesno temperaturo, se cepljenje do okrevanja začasno odloži. Otroci z blago boleznijo (npr. prehlad) so lahko cepljeni.

Cepljeni ne smejo biti otroci, ki so imeli hudo alergično reakcijo ali drug resen neželen učinek po predhodnem odmerku istega cepiva. Proti oslovskemu kašlju ne smejo biti cepljeni otroci, ki imajo napredujoče nevrološko obolenje.

Starši morajo povedati zdravniku, če je imel otrok po predhodnem odmerku petvalentnega cepiva DTP+Hib+IPV:

- vročino (telesna temperatura nad 40 °C) v 48 urah po cepljenju;
- krče/epileptične napade v treh dneh po cepljenju;
- neutolažljiv jok tri ure ali več v 48 urah po cepljenju
- kolaps ali šoku podobno stanje v 48 urah po cepljenju.

Zdravnik bo presodil o nadaljevanju cepljenja otroka.

4. Kakšna so tveganja po cepljenju proti DTP+Hib+IPV?

Kot vsa cepiva ima lahko tudi petvalentno cepivo DTP+Hib+IPV neželene učinke, ki se lahko pojavijo pri nekaterih cepljenih osebah. Potrebno pa se je zavedati, da je tveganje zapletov zaradi bolezni bistveno večje kot tveganje zaradi hudih neželenih učinkov po cepljenju.

Blagi neželeni učinki (pogosti): povišana telesna temperatura (38°C); neobičajen jok; bolečina, rdečina, oteklina na mestu cepljenja; razdražljivost, neješčnost; nespečnost; zaspanost; driska; bruhanje.

Zmerni neželeni učinki (redki): visoka telesna temperatura ($\geq 40,5^{\circ}\text{C}$); neutolažljiv jok, ki traja tri ure ali več.

Resni neželeni učinki (zelo ali izjemno redki): resna alergična reakcija (manj kot pri eni osebi na milijon odmerkov); krči po telesu, kolaps ali šoku podobno stanje. O resnih neželenih učinkih so poročali zelo redko, vzročne povezanosti s cepljenjem vedno ni bilo mogoče določiti.

5. Na kaj je potrebno biti pri otroku po cepljenju posebej pozoren?

Na neobičajna stanja, kot je resna alergična reakcija, visoka telesna temperatura ali neobičajno obnašanje. Resne alergične reakcije so izjemno redke po kateremkoli cepivu in se pojavijo v nekaj minutah ali urah po cepljenju. Znaki so težko dihanje, hropenje, bledica, oslabeledost in hiter srčni utrip. Visoka vročina ali krči po telesu se lahko pojavijo v enem tednu po cepljenju.

Kaj narediti?

Pokličite zdravnika ali odpeljite otroka v ambulanto.

Zdravniku je treba opisati, katere znake ste opazili in kdaj je bil otrok cepljen.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja?

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih). Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

7. Kje je na voljo več informacij?

Vprašajte vašega izbranega pediatra, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva in dal napotke za pridobitev drugih virov informacij.

Obiščite spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.